

פירות המחאה: כך שינו המלצות טרקטנברג את תלוש השכר שלכם

תלושי השכר של רבים מהעובדים במשק השתנו מאז תחילת השנה ■ רוב השינויים מתבטאים בתוספת נקודות זיכוי, שמובילה להעלאת שכר מינורית ■ המרוויחים העיקריים - הורים לילדים קטנים ומי שמשכר בין 8,660 ל-14 אלף שקל בחודש

מאת: יסמין גואטה 20.03.2012 06:44

>> כמעט מבלי שנרגיש, תלושי השכר של עובדים רבים במשק השתנו. למי שנוהג להתמקד בשורה התחתונה בתלוש מומלץ לבדוק היטב גם בין האותיות והמספרים הקטנים, שנבלעים בשורות הצפופות. רוב העובדים, בייחוד הורים לפעוטות, יגלו שיש סיבה לאופטימיות. מרבית השינויים מתבטאים בתוספת נקודות זיכוי, שמביאה להעלאת שכר מינורית. תוספת נקודות הזיכוי ושינוי המס הם חלק מהביטויים של המלצות דו"ח ועדת טרקטנברג, שפורסם בעקבות המחאה החברתית של קיץ 2011. המרוויחים העיקריים הם הורים לילדים קטנים - שיקבלו נקודות זיכוי נוספות, ועובדים עם הכנסות של בין 8,660 ל-14 אלף שקל ברוטו בחודש, שישלמו פחות. כדי להקל על ההתמצאות בסבך השינויים, מייעצים מומחי המס עו"ד ד"ר משה שקל ממשרד שקל ועו"ד ורו"ח אופיר לוי ממשרד יגאל ארנון, מה צריך כל עובד לבדוק בתלוש. לדבריהם, האחריות לקבלת ההטבות ולעדכון רשויות המס חלה על העובדים. שקל ממליץ לעובדים להקפיד לפנות למעסיק ולמלא מחדש טופס כרטיס עובד (טופס 101) בכל שינוי משפחתי או שינוי בחקיקה שעשויים להשפיע על השכר ועל הפרשות הסוציאליות. הוא מבהיר כי לאחר עדכון הנתונים, המעסיק חייב לדאוג שההטבה תמומש. עוד מציין שקל כי עובד שלא ידע על ההטבות שלהן הוא זכאי ולא מילא את טופס 101 בזמן, יכול להגיש בעצמו דו"ח למס הכנסה בסוף השנה ולבקש את המגיע לו בדיעבד. עובד שכיר שיגיש בעצמו דו"ח לרשויות המס יכול לדרוש הוצאות שהוא זכאי לנכות לצורכי מס, שהמעביד לא הביא בחשבון כשניכה לו מס במקור - כמו הוצאות על השתלמויות או ספרות מקצועית שהעובד מממן מכיסו. בין השינויים המשמעותיים שהוכנסו בעקבות המלצת ועדת טרקטנברג ניתן למנות את תוספת נקודות הזיכוי להורים לילדים קטנים. מחברי הדו"ח התחשבו בכך שציבור ההורים נאלץ לעמוד בעלות הגבוהה של גידול הפעוטות, וזאת לעתים קרובות דווקא בתקופה שבה הכנסותיו עדיין אינן גבוהות. עמי ברגמן, מנכ"ל עוקץ מערכות - חברה המתמחה בתוכנות שכר ונוכחות - אומר כי "אומנם, מדובר על מהלך שתכליתו להטיב עם האזרחים העובדים ולהקל על משלמי המסים, אך לא ניתן להתעלם מעליית המחירים המתמשכת,

הטוב, בסופו של יום אין בשינוי הזה כל בשורה עבור השכבות החלשות, אשר גם בשנה שעברה, לא הגיעו לסף המס. יש הכרח לספק פתרון הולם, שיצמצם את הקיטוב החברתי-כלכלי - שלצד, טרם ניתן".

נקודת זיכוי היא הפחתת גובה המס על ההכנסה החייבת, שניתנת על פי מאפיינים אישיים המצדיקים הקטנה של נטל המס. שוויה של נקודת זיכוי מתעדכן מעת לעת, בהתאם לעליית מדד יוקר המחיה. כיום, שווי נקודת זיכוי הוא 215 שקל לחודש. לפי פקודת המסים, כל תושב ישראל זכאי באופן אוטומטי לנקודות זיכוי במס. כל גבר תושב ישראל מקבל 2.25 נקודות, וכל אישה תושבת ישראל מקבלת 2.75 נקודות. במסגרת יישום המלצות ועדת טרכטנברג נקבע כי יינתנו נקודות זיכוי נוספות להורים עם ילדים קטנים.

נקודת זיכוי חדשה לאבות לפעוטות עד גיל 4

לפני תיקון החוק: גבר לא קיבל נקודות זיכוי על ילדיו.

אחרי התיקון: החל מינואר 2012 כל האבות לפעוטות עד גיל 4 וכן כל הורה יחיד - כלומר, הורה שכן זוג נפטר או שילדו רשום במרשם האוכלוסין ללא פרטי ההורה השני, יזכו לנקודות זיכוי במס. המשמעות היא שלראשונה מוענקות נקודות זיכוי גם לאבות לילדים שטרם מלאו להם 4 שנים. עו"ד לוי מסביר כי האב זכאי לנקודת זיכוי אחת בשנת הלידה של התינוק. לאחר מכן הוא יקבל שתי נקודות זיכוי נוספות בשנת המס הבאה. בשנה שבה מלאו לילד שלוש שנים הוא זכאי לנקודת זיכוי אחת.

מחברי הדו"ח הסבירו את החלטתם מהפך הסוציאלי-כלכלי. לדבריהם "מכיוון שרק כ-25% מהנשים מגיעות כיום לסף המס, העצמת מנגנון נקודות הזיכוי לנשים הקיים כיום צפוי להיות לא אפקטיבי. לכן, מעדיף הצוות להעניק נקודות זיכוי דווקא לגברים, ש-75% מהם אכן מגיעים לסף המס, וזאת על מנת להטיב באופן מרבי עם ציבור ההורים".

נקודת זיכוי נוספת לאמהות לילדים עד גיל 5

לפני תיקון החוק: לפי פקודת מס הכנסה, אשה נשואה זכאית לנקודת זיכוי בעבור כל אחד מילדיה שטרם מלאו לו 18 שנים באותה שנת המס. בשנה שבה הילד נולד ובשנה שבה הגיע לגיל 18 זכאית האשה לחצי נקודת זיכוי בלבד.

אחרי התיקון: החל מינואר 2012 מוענקת לאשה נקודת זיכוי נוספת בגין כל ילד קטן החל מגיל שנה ועד שיימלאו לילד 5 שנים. נקודת הזיכוי ניתנת בנוסף לנקודות הזיכוי הקיימות. מהטבה זו נהנות נשים נשואות וכן הורה - אב או אם - במשפחה חד הורית שמגדל לבד את ילדיו.

למרות התיזמון של תיקון זה לפקודה, מציינים שקל ולוי כי הוא נחקק עוד לפני המלצות ועדת טרכטנברג, בעקבות פסק הדין בעניין ורד פרי, שבו הורה בית המשפט העליון לכנסת להסדיר את ההכרה בהוצאות הילדים לצורכי מס. בעקבות פסק הדין, תוקנה פקודת מס הכנסה ונקבע שהוצאות השגחת ילדים אינן מותרות בניכוי, ובמקום זאת נוספה נקודת זיכוי.

נקודת זיכוי נוספת למשפחה חד הורית לילדים עד גיל 5

לפני תיקון החוק: עד ל-2012, הורה שעמד בראש משפחה חד הורית היה זכאי לנקודת זיכוי אחת בגין כל ילד עד גיל 18, בנוסף לנקודות הזיכוי שמגיעות לו.

אחרי התיקון: בעקבות פסק דין פרי, הורה במשפחה חד הורית זכאי לנקודת זיכוי נוספת בגין ילדים בגילאים 1-5, מעבר למה שקיבל בעבר.

נקודת זיכוי נוספת להורה אחד לילדים עד גיל 3

לפני תיקון החוק: חברי ועדת טרכטנברג התייחסו להורה הרשום במרשם האוכלוסין ללא פרטי ההורה השני, למשל - אלמן או הורה לילד שנולד בתרומת זרע. החוק מגדיר "ילד להורה אחד" כילד שבשנת המס טרם מלאו לו

19 שנים וש אחד מהוריו נפטר או שרשום במרשם האוכלוסין בלא פרטי ההורה השני.

אחרי התיקון: הורה אחד מקבל מעתה נקודות זיכוי נוספות בעבור ילדים עד גיל 3. בשנת הלידה הראשונה יקבל ההורה נקודות זיכוי אחת. בגילאי שנה ושנתיים יקבל ההורה שתי נקודות זיכוי. עם הגיע הילד לגיל 3 יקבל ההורה נקודת זיכוי אחת.

הפחתת מס הכנסה ב-2% למשתכרים 8,660-14 אלף שקל בחודש לפני תיקון החוק: במסגרת שינוי שנקבע בחוק ההסדרים ב-2009 היו אמורות להיכנס לתוקף הפחתות מס הדרגתיות עד ל-2016. השינויים ההדרגתיים בשיעורי המס התייחסו להכנסה חודשית ממוצעת של 8,660 שקל ומעלה.

אחרי התיקון: חברי ועדת טרכטנברג המליצו לבטל את הפחתות המס המתוכננות - ובעקבות זאת הן אכן בוטלו. ואולם, הפחתת המס לא בוטלה לגבי עובדים שהכנסתם החודשית היא 8,660-14 אלף שקל ברוטו בחודש - לגביהם חלה הפחתה מ-23% ל-21% מס על ההכנסה החייבת. כתוצאה מכך, הנטו של עובדים אלה יגדל בעד 108 שקל לחודש, שהם כ-1,300 שקל בשנה.

בעלי הכנסה של יותר מ-41 אלף שקל לחודש ישלמו יותר לפני תיקון החוק: בהתאם לפקודת מס הכנסה, מדרגת המס השולי המרבית ב-2011 עמדה על 45%, וב-2012 היא היתה אמורה לרדת ל-44%. **אחרי התיקון:** מדרגת המס השולי המרבית למרוויחים מעל 40,790 שקל בחודש הועלתה מ-45% ב-2011 ל-48% ב-2012.

הקטנת התקרה החייבת בביטוח לאומי מ-73.4 אלף שקל ל-40.8 אלף שקל

תקרת ההכנסה החייבת בביטוח לאומי מצביעה על סכום ההכנסה המקסימלי שלגביו חובה לשלם ביטוח לאומי. סכום הכנסה שגבוה מהתקרה פטור מתשלום בעבור ביטוח לאומי.

לפני תיקון החוק: עד תחילת השנה עמדה תקרת ההכנסה המרבית החייבת בביטוח לאומי על כ-73.4 אלף שקל בחודש (שמונה פעמים השכר הממוצע במשק). כלומר, מי שהרוויח סכום גבוה מזה לא שילם ביטוח לאומי עבור חלק ההכנסה העולה על סכום זה.

אחרי התיקון: החל מינואר 2012 הוקטנה תקרת ההכנסה המרבית החייבת בביטוח לאומי, והיא עומדת על 40,800 שקל (חמש פעמים השכר הממוצע במשק). כלומר, מי שמרוויח מעל לסכום זה לא יחויב בתשלום ביטוח לאומי בגין חלק ההכנסה העולה על סכום זה.

עו"ד שקל מציין כי הקטנת התקרה החייבת בביטוח לאומי יכולה להשפיע על כדאיות מבנה ההתאגדות של עצמאים במסגרת יחיד או חברה. לדבריו, "ככל שהתקרה נמוכה יותר, עדיף לעובדים לעבוד במסגרת עצמאית ולא לפתוח חברה".